

การวิเคราะห์ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของครูกรมสามัญศึกษา

ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

นางสาวพัชรินทร์ สุนดาหลวง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-567-217-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013130

I 15358471

๒

AN ANALYSIS OF FACTORS RELATED TO THE MORALE OF SECONDARY
SCHOOL TEACHERS UNDER THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION
IN NORTHERN AND NORTHEASTERN REGIONS

Miss Patchai in Chindaloung

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Research

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

ISBN 974-567-217-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของครู
กรมสามัญศึกษา ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

โดย

นางสาวพัชรินทร์ สินดาหลวง

ภาควิชา

วิจัยการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

อาจารย์ ดร.ดิเรก คำสุโข

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร รัชราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ดิเรก คำสุโข)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ประคอง วรรณสุต)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตติคม)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับขวัญในการปฏิบัติงานของครู
 กรมสามัญศึกษาในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชื่อนิสิต นางลำวพัชรินทร์ จินดาหลวง

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ดิเรก คำศรีสุโย

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์

ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและค้นหารูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผล (Causal model) ต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครูมัธยมศึกษา จากตัวแปร 8 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวแปรด้านบุคลิกภาพของครูใหญ่ มนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน ลักษณะทั่วไปของโรงเรียน ลักษณะของงานที่ครูรับผิดชอบ สภาพการปฏิบัติงาน สถานภาพส่วนตัวของครู และทัศนคติของครู ซึ่งกลุ่มตัวแปร เหล่านี้จำแนกเป็นตัวแปรย่อย 31 ตัวแปร คือ บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านการมีอำนาจอิทธิพล บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านความรับผิดชอบ บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านการเข้าสังคม บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ มนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อมทางบ้าน ความรับผิดชอบในครอบครัวของครู สภาพชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน ขนาดของโรงเรียน ระยะทางจากบ้านพักถึงโรงเรียน ระยะทางจากโรงเรียนถึงชุมชน สภาพการเดินทางจากโรงเรียนถึงชุมชน ระยะเวลาดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร จำนวนคาบการสอน จำนวนรายวิชาที่สอน จำนวนห้องเรียนที่สอน ความถนัดในวิชาที่สอน งานรับผิดชอบที่นอกเหนือจากการสอน สภาพการปฏิบัติงาน เพศ สถานภาพสมรส อายุ อายุราชการ คุณวุฒิของครู ตำแหน่ง เงินเดือน ภูมิลำเนาเดิม ทัศนคติต่อชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน ทัศนคติต่อโรงเรียน ทัศนคติต่อวิชาชีพ และทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงาน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวแปรดังกล่าวประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 7 ฉบับ โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1,250 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (Path analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงเหตุผลทั้ง 8 กลุ่ม สามารถร่วมกันอธิบายขวัญในการปฏิบัติงานได้ประมาณร้อยละ 76

2. ตัวแปรที่มีปริมาณผลรวมของผลทางตรงและผลทางอ้อมต่อขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับตามความมากน้อยได้ดังนี้คือ

- ✓ 2.1 สภาพการปฏิบัติงาน
- ✓ 2.2 มนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน
- (2.3) สภาพชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน
- 2.4 บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านความรับผิดชอบ
- (2.5) ที่คั่นคิดต่อชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน
- (2.6) ที่คั่นคิดต่อเพื่อนร่วมงาน
- 2.7 บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านการมีอำนาจอิทธิพล
- 2.8 บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านการเข้าสังคม
- 2.9 บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านความมั่นคงทางอารมณ์
- (2.10) ที่คั่นคิดต่อโรงเรียน
- (2.11) ที่คั่นคิดต่อวิชาชีพ

ตัวแปรเหล่านี้ทุกตัวส่งผลเชิงนิมิตต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ตัวแปร 3 ตัวแรกมีปริมาณผลรวมของผลทางตรงและผลทางอ้อมอยู่ในระดับสูงมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title An Analysis of Factors Related to the Morale of
Secondary School Teachers under the Department of
General Education in Northern and Northeastern
Regions

Name Miss Patcharin Chindaloung

Thesis Advisor Derek Srisukho, Ph.D.

Department Educational Research

Academic Year 1986

ABSTRACT

The purpose of this research was to study the pattern of the causal relation between the morale of secondary school teachers with eight major variables : school administrator's personality, teacher relationship with colleague, school's environment, school condition, intrinsic aspects of the job, working conditions, teacher status, and teacher's attitudes. They consists of thirty-one sub-variables : school administrator's ascendancy, school administrator's responsibility, school administrator's sociability, school administrator's emotional stability, teacher relationship with colleague, home environment, family responsibility, school's community, school size, distance from school to living area, distance from school to community, convenience of going to school, the duration of administrator on administrative position, teaching load, teaching list of subject matter, number of class taught, teacher satisfaction of teaching subject matter, other school works except teaching, working conditions,

sex, marital status, age, teaching experience, professional qualification, teacher's position, salary, teacher's home town, teacher's attitudes toward school's community, teacher's attitudes toward the school, teacher's attitudes toward teaching profession, and teacher's attitudes toward colleague. Data were collected by seven sets of questionnaire from sample of 1,250 secondary school teachers working in the Northern and Northeastern regions of Thailand. The data were analysed through the method of path analysis.

The major findings were as follows:

1. The variables chosen for this study can account for the variance of secondary school teacher's morale about 76 percents.
2. The variables that have major causal effect to the secondary school teacher's morale can be listed in order as follows:
 - 2.1 Working conditions.
 - 2.2 Teacher relationship with colleague.
 - 2.3 School's community.
 - 2.4 School administrator's responsibility.
 - 2.5 Teacher's attitudes toward school's community.
 - 2.6 Teacher's attitudes toward colleague.
 - 2.7 School administrator's ascendancy.
 - 2.8 School administrator's sociability.
 - 2.9 School administrator's emotional stability.
 - 2.10 Teacher's attitudes toward the school.
 - 2.11 Teacher's attitudes toward teaching profession.

All variables, list above, have shown positive causal effect to the secondary school teacher's morale, and the variables number 2.1, 2.2, and 2.3 have shown very high positive causal effect.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.ดิเรก ศิริสุโข
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาและตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วย
ความเอาใจใส่อย่างดียิ่งตลอดเวลา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ด้วยความเคารพ
อย่างสูง

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้อง ๆ นิสิตล่าขาสถิติการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกคน
ที่ได้ช่วยเหลือให้การดำเนินการวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี และขอขอบคุณสภามหาวิทยาลัยที่กรุณาให้
ทุนอุดหนุนการวิจัยครั้งนี้เป็นจำนวนเงิน 4,900 บาท

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่สั่งส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาของ
ผู้วิจัยตลอดมา และเป็นกำลังใจอันสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

พัชรินทร์ สินดาหลวง

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	ค
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	17
ข้อตกลงเบื้องต้น	18
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	19
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	23
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	59
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71

	หน้า
5 สรุปลงการวิจัย และข้อเสนอแนะ	93
ผลการวิจัย	93
อภิปรายผลการวิจัย	99
ข้อเสนอแนะ	102
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	116
ประวัติผู้เขียน	212

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มจำนวนตามเขตการศึกษา และขนาดของโรงเรียน ..	58
2	ค่าความเที่ยง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด แบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายนอกโรงเรียน	61
3	ค่าความเที่ยง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัด แบบสอบถามบุคลิกภาพของครูใหญ่ทั้ง 4 ภูมิภาค	67
4	ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของรูปแบบตามสมมติฐาน	71
5	ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางของรูปแบบซึ่งปรับปรุงใหม่	75
6	การเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณจากค่า - สัมประสิทธิ์เส้นทางกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ปรากฏ	77
7	ปริมาณผลทางตรง ปริมาณผลทางอ้อม และปริมาณผลรวมของผลทางตรงและผลทางอ้อม จากตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงาน	90
8	ปริมาณผลทางตรง ปริมาณผลทางอ้อม และปริมาณผลรวมของผลทางตรงและผลทางอ้อม จากตัวแปรที่ศึกษา ที่มีผลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน	97
9	ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ได้จากรูปแบบตามสมมติฐาน	117
10	ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางที่ได้จากรูปแบบที่ปรับปรุงใหม่แล้ว	124
11	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา	129

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	รูปแบบของระบบสำเหตุของขวัญในการปฏิบัติงานตามสัมมตฐาน ..	6
2	รูปแบบของระบบสำเหตุของขวัญในการปฏิบัติงาน เมื่อผ่านการ ทดสอบตามเทคนิควิธีวิเคราะห์เส้นทาง	80
3	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของตัวแปรสภาพ- แวดล้อมทางบ้าน ความรับผิดชอบในครอบครัวของครู ที่คั่นคดี- ต่อชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน ที่คั่นคดีต่อโรงเรียน ที่คั่นคดีต่อวิชาชีพ ที่คั่นคดีต่อเพื่อนร่วมงาน และมนุษยสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	81
4	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของตัวแปรอายุ ขนาดของโรงเรียน และงานรับผิดชอบที่นอกเหนือจากการสอน .	83
5	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของตัวแปร อายุ ราชการ ตำแหน่ง เงินเดือน และจำนวนห้องเรียนที่สอน ...	84
6	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของตัวแปร ภูมิสำเนาใต้ดิน	85
7	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของตัวแปร สภาพ การปฏิบัติงาน บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านการมีอำนาจอิทธิพล บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านการเข้าสังคม บุคลิกภาพของครูใหญ่ด้าน ความรับผิดชอบ และบุคลิกภาพของครูใหญ่ด้านความมั่นคงทาง อารมณ์	86
8	เส้นทางความสัมพันธ์ที่มีต่อขวัญในการปฏิบัติงานของตัวแปร สภาพ ชุมชนรอบ ๆ โรงเรียน และระยะเวลาดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร	88
9	รูปแบบของระบบสำเหตุของขวัญในการปฏิบัติงานโดยสรุป	95